

۲. فریاد که در رهگذر آمد خاکی بس دانه فشانند و بسی دام تینند

ف فر	یا	ذ	ک	ذ	ر	ه	ر	ه	ذ	ذ	ا	م	خ	ا	ک
ب	س	د	ا	ن	ف	ش	ا	ن	ذ	ن	ذ	س	ا	ت	ن
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-
فعلین	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل

• مصراع اول، هجای نهم: ر ← ری (U ← -)
 کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند / و / یا / ی /
 اگر بعد از آن‌ها مصوتی بیاید.

مثال ۱. پیش گمان آبرویش لابه همی کنم ولی

پ	ب	ی	ش	ک	م	ا	ن	ا	ب	ر	و	ی	ش	ک	م	و	ل
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

پ	ب	ی	ش	ک	م	ا	ن	ا	ب	ر	و	ی	ش	ک	م	و	ل
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

۲. از چشم شوخش ای دل، ایمان خود نگهدار
 کان جادوی گمان کش بر عزم غارت آمد

ا	ز	چ	ش	م	ش	و	خ	ش	و	خ	ش	و	خ	ش	و	ل
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

• مصراع دوم: دو ← ذ ← (U)

تکلم در مصراع دوم، هجای سیزدهم، حذف حمزه وجود دارد. غارت آمد ← غا ر تا مد

نکته: ۱. مصوت بلند / او / در کلمات تک هجایی «پورو، چومو، مو» هیچ‌گاه کوتاه نمی‌شوند (بو ← /رو ← /و ← /ا) اما در کلمه «سو» در صورت اضافه شدن به کلماتی دیگر ممکن است، کوتاه شود (بس سوی کاری ← بس س ی کاری) ۲. مصوت بلند / ی / در کلماتی مانند: بیه گیاه، عاملانه، زبده سیاست و... همواره کوتاه است. (بیا ← پ یا / سیاست ← بس یا ست)

درس ششم: لف و نشر، تضاد و متناقض‌نما

لف و نشر
 • لف در لغت به معنی «پهچین» و نشر به معنی «گسترده» است.
 • در اصطلاح بدیع، هرگاه شاعر یا نویسنده دو یا چند لفظ ذکر کند، سپس دو یا چند لفظ دیگر بیاورد که هر کدام از این‌ها به یکی از آن لفظ‌ها مربوط شود، لف و نشر گویند.

مثال

۱. با آن که جیب و جام من از مال و می تهی است
 ما را فراغتی است که جمشید چه نداشت
 توضیح: جیب (لف ۱) از مال (نشر ۱) و جام (لف ۲) از می (نشر ۲) تهی است.

درس پنجم: اختیارات شاعری (۱): زبانی

اختیارات شاعری

• به کار بردن قابلیت‌هایی برای تبدیل ناهمگنی آوایی مصراع‌ها به همواری‌های آوایی را اختیارات شاعری می‌گویند.
 • اختیارات شاعری به دو نوع زبانی و وزنی تقسیم می‌شود.

اختیارات زبانی

• اختیاراتی که شاعر با توجه به شیوه تلفظ خود اعمال می‌کند و بر نوع است: حذف همزه؛ اگر همزه بین یک سلامت و مصوت قرار گیرد می‌توان آن را حذف کرد.
 مثال ۱. سعدی نظر از رویت، کوتاه نکند هرگز

ن	ع	د	ی	ن	ظ	ر	و	ی	ت	ک	و	ت	ه	ن	ک	و	ن	د	ه	ر	گ
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

مثال

۲. گفت: ای پسر این نه جای بازی است
 پشتاب که جای چاره‌سازی است

گ	ف	ت	ی	پ	س	ر	ن	ر	ی	ن	ج	ا	ی	ب	ا	ز	ی	س	ت	
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
مستفعل	مستفعل	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

• گفت ای ← گف تی / بازی است ← با زیست / سازی است ← ساز بست
 ۲. تغییر کمیت مصوت‌ها: بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه یا «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند» به ضرورت وزن شعر.

• بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه: بلند تلفظ کردن کسره اضافه، «و» (صقه عطف یا ربط) و مصوت کوتاه پایان کلمه

مثال

۱. نسیم صبح را گفتم که با او جانی داری (بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه)

ن	س	ی	ن	ص	ب	ح	ر	ا	گ	ف	ت	م	ک	ب	ا	و	ج	ا	ن	ی	د	ا	ر
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

عَجَّ عَا شَيْقُ مِي شُشْ كَمْ گُفْتَمْ كَمْ بُرْ كَمْ گُوْ هَبْ رِ مَقْ صَبُونِ									
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
ن دا نس تم ک این در یا چ مو خوی خوی فید شان دا رد									
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

• در هجای پایانی مصراع اول، هجای کشیده (صود)، بلند تلفظ می‌شود.

🗨️ **تذکره** واژگانی مثل بین، جان، هجای کشیده به حساب نمی‌آیند.

📌 **آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن:** یعنی در مصراع‌هایی که وزن فاعلاتن (UU-) دارند، می‌توان آغاز مصراع اول را فاعلاتن آورد.

1. یادآوران که زمان و وقت سفر یاد نکرد به وداعی دل غم‌دیده‌ها شاد نکرد

یا د با دان ک ز ما وق ت س فر یا د د ن									
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
(بلند بودن هجای پایانی)									
ب و دا عی د ل غم دی د ی ما شا د ن									
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
(بلند بودن هجای پایانی)									
فاعلاتن (مصراع اول)	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن

2. بت خود را بشکن خوار و ذلیل نامور شو به چفتوت چو خلیل

بُ ب ت خُذ را پ ش کن خا رُ د لیل									
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
نا م و ر شو									
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
فاعلاتن (مصراع دوم)	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن

🔍 **نکته:** مصراع اول (کن اول) = فاعلاتن / مصراع دوم (کن اول) = فاعلاتن
در هجای پایانی هر دو مصراع، اختیار وزنی بلند تلفظ کردن هجای پایانی مصراع دیده می‌شود. لیل (U-) ← (-)

3. **ابدال:** یعنی می‌توان به جای دو هجای کوتاه کنار هم (UU)، یک هجای بلند (-) آورد. مثلاً فعلن (UU-) می‌شود فعلن (-).

🗨️ **مثال**
1. چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست
سخن شناس نه‌ای جان من خطا اینجاست

عَجَّ بَش وَ وی سُ خُ نِ اَه لِ دِل مِ گُو کِ خِ طَلَسْت									
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
سُ خُنْ بَشْ نَا س نِ اِی جَا نِ مَن خِ طَا اِیْنِ جَاسْت									
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

ب) نثر ویژگی‌های نثر دوره انقلاب اسلامی:

نثر دهه شصت

- اغلب نویسندگان موفق، پیشکسوتان هستند که تجربه نویسندگی سال‌های قبل از انقلاب را دارند.
- نویسندگان با خواندن ترجمه داستان‌های خارجی، ارتباط خود را با پیشرفت‌های جهانی حفظ کردند.
- نویسندگان جوان، تجربه کافی نداشتند و کار خود را با داستان کوتاه آغاز کردند.

نثر دهه هفتاد

- اوج شکوفایی رمان در ایران
- نویسندگان مذهبی به ثبت خاطرات حماسه‌های دوران جنگ، عوامل معنوی آن و مفاهیم نوظهور اجتماعی پرداختند.
- جناح نویسندگان دگراندیش با دیدی جزئی‌نگر به تضادها و تناقض‌های روحی انسان معاصر پرداختند.
- رواج خاطر‌نویسی و زندگی‌نامه‌نویسی
- رشد نوشتن نثر ادبی (قطعه ادبی) و ادبیات نمایشی

چند تن از نویسندگان دوران انقلاب

- **محمدرضا سرشار معروف به رضا رهگذر**
 - ↳ آثار: آگه بابا بمیره و مهاجر کوچک
 - ↳ معروف به رضا رهگذر
 - ↳ فعالیت مطبوعاتی در مجلات رشد، قلمرو، سوره و پوش
- **علی مؤذنی**
 - ↳ آثار: ظهور، سفر ششم، ملاقات در شب آفتابی و دلاویزتر از سبز
- **سید مهدی شجاعی**
 - ↳ آثار: بندوک (فیلمنامه)، ضیافت، جای پای خون و کشتی پهلو گرفته

درس هشتم: اختیارات شاعری (۲): وزنی

اختیارات وزنی

- اختیاراتی است که شاعر می‌تواند تغییرات کوچک و جزئی در وزن شعر ایجاد کند، این اختیار به وزن و آهنگ شعر مربوط می‌شود و چهار نوع است:
- 1. **بلند بودن هجای پایان مصراع‌ها:** هجای پایانی مصراع همیشه بلند به حساب می‌آید. (-)

مثال

1. سرورمانی ولیکن سرور را فتار نه ماه‌رمانی ولیکن ماه را گفتار نیست

سِر و رَا مَ اِی وَ لَی کِن سِر و رَا زَف تَا ر نَ									
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
مَ ا ه رَا مَ اِی وَ لَی کِن مَ ا ه رَا گُف تَا ر نِیَسْت									
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن

2. چه عاشق می‌شدم، گفتم که برم گوهر مقصود ندانستم که این دریا چه موج خون‌فشان دارد

ردیف	سوالات
	تاریخ ادبیات (۲ نمره)
۱	<p>کدام یک از عبارات‌های زیر درست و کدام یک نادرست است؟</p> <p>(۱) شعرهای سید اشرف‌الدین گیلانی در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن در روزنامه «قرن بیستم» چاپ می‌شد. ☐ نادرست ☐ درست</p> <p>(۲) شاعران دوره بازگشت از این جهت اهمیت دارند که توانستند زبان شعر را از آن حالت سستی که در اواخر سبک هندی در شعر به وجود آمده بود، نجات بخشند. ☐ نادرست ☐ درست</p> <p>(۳) در ادبیات دوره معاصر، نوآوری‌ها، اندیشه‌های باستان‌گرا و گاهی گرایش به شعرهای ترجمه‌ای مورد توجه بود. ☐ نادرست ☐ درست</p> <p>(۴) نثر فارسی دوره معاصر، تحت تأثیر آثاری که در دوره بیداری از زبان‌های اروپایی ترجمه می‌شد، از سادگی دور شد. ☐ نادرست ☐ درست</p>
۲	<p>کدام کتاب از آثار منتور «قیصر امین‌پور» است؟</p> <p>(۱) آینه‌های ناگهان ☐ درست ☐ نادرست</p> <p>(۲) در کوچه آفتاب ☐ درست ☐ نادرست</p> <p>(۳) طرفان در پراگ ☐ درست ☐ نادرست</p> <p>(۴) ظهور روز دهم ☐ درست ☐ نادرست</p>
۳	<p>عبارت زیر در مورد کدام دوره از شعر فارسی معاصر است؟</p> <p>«در این دوره که باید آن را دوره کمال جریان‌های ادبی دانست، شاعران بهتر و هنری‌تر از گذشته به جوهر شعر دست یافتند و مضمون شعر آن‌ها بیشتر نقد اجتماعی است.»</p> <p>(۱) اول ☐ درست ☐ نادرست</p> <p>(۲) دوم ☐ درست ☐ نادرست</p> <p>(۳) سوم ☐ درست ☐ نادرست</p> <p>(۴) چهارم ☐ درست ☐ نادرست</p>
۴	<p>جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید.</p> <p>(۱) «سپین دانشور» با کتاب _____ به اوج نویسندگی خود رسید.</p> <p>(۲) اولین _____ با عنوان «جعفر خان از فرنگ برگشته» به قلم «حسن مقدم» در سال ۱۳۰۱ نوشته شد.</p>
	سبک‌شناسی (۲ نمره)
۵	<p>پاسخ مناسب را از داخل کماکان انتخاب کنید.</p> <p>(۱) «ابوالقاسم لاهوتی» و «فرخنی یزدی»، از شاخص‌ترین شاعران حوزه (توجه به مردم - دانش‌ها و فنون نوین) هستند.</p> <p>(۲) سبک نویسندگی اکثر نویسندگان دوره بازگشت و بیداری مطابقت کاملی با ادبیات داستانی (کهن - جدید) نداشت.</p> <p>(۳) ابهام در شعر معاصر پسندیده است و (معنی آفرینی - معنی‌گریزی) از ویژگی‌های شعر این دوره است.</p> <p>(۴) گرایش به (خیال‌بندی - واقع‌گرایی) شعر برخی شاعران دوره انقلاب اسلامی را گاه به شعر بیدل و صائب نزدیک کرده است.</p>
۶	<p>هر یک از جملات زیر، مربوط به کدام یک از ویژگی‌های (ادبی - فکری) است؟</p> <p>(۱) مکتب‌های فلسفی و ادبی قرن نوزدهم و بیستم اروپا مانند رمانتیسم در ادبیات داستانی دوره معاصر حضور آشفکار و تأثیرگذار دارند.</p> <p>(۲) در نثر دوره انقلاب اسلامی، به تدریج به‌ویژه بعد از جنگ، گرایش به سبک‌های جدید داستان‌نویسی مانند جریان سیال ذهن بیشتر می‌شود.</p>
۷	<p>بیت زیر، سروده «سلمان هراتی» شاعر دوره انقلاب اسلامی است؛ کدام ویژگی «زبانی» در آن دیده می‌شود؟</p> <p>«گم بود در عمیق زمین شانه بهار / بی تو ولی زمینه پیدا شدن نداشت»</p> <p>(۱) آشنایی زبانی و روی آوردن به کاربرد ترکیب‌های بدیع و بی‌سابقه ☐ درست ☐ نادرست</p> <p>(۲) عبارات‌های وصفی دور و دراز و لفظ‌پردازی‌های بیجا ☐ درست ☐ نادرست</p>
	موسیقی شعر (۶ نمره)
۸	<p>در کدام یک از مصراع‌های زیر، کلمه «سو» کوتاه تلفظ نمی‌شود؟</p> <p>(۱) روزه یک سو شد و عید آمد و دل‌ها پر خاست ☐ درست ☐ نادرست</p> <p>(۲) آمد سوی کعبه سینه پر جوش ☐ درست ☐ نادرست</p>
۹	<p>در کدام یک از واژگان بیت زیر، معنوت بلند نیست؟ همواره کوتاه است؟</p> <p>«هرگز وجود حاکم غایب شنیدهای؟ ☐ درست ☐ نادرست</p> <p>من در میان جمع و دل‌م جای دیگر است» ☐ درست ☐ نادرست</p>
۱۰	<p>برای هر یک از ابیات زیر، یکی از وزن‌های داخل کماکان را انتخاب کنید. (همسان دولختی - ناهمسان)</p> <p>(۱) تو با خدای خود اتساز کار و دل خوش دار ☐ درست ☐ نادرست</p> <p>(۲) من به زبان اشک خود می‌دهمت سلام و تو ☐ درست ☐ نادرست</p> <p>(۳) بر سر آتش دل‌م همچو زبانه می‌روی ☐ درست ☐ نادرست</p>

ردیف	سؤالات
تاریخ ادبیات (۲ نمره)	
۱/۵	<p>۱ در جاهای خالی واژه‌هایی مناسب بنویسید.</p> <p>(۱) مهم‌ترین اثر «میرزاده هاشمی» نمایشنامه منظوم است. (ذکر نام اثر)</p> <p>(۲) شعر «ای قلم» نمونه‌ای از اشعار انتقادی است. (ذکر نام نویسنده)</p>
۵/۵	<p>۲ عبارت زیر چه کسی را معرفی می‌کند؟</p> <p>«او از نویسندگان مشهور معاصر در حوزه نویسندگی کودکان و نوجوانان است. محورهایی مثل قصه‌نویسی و قصه‌گویی از مهم‌ترین حوزه‌های فعالیت اوست. کتاب «مهاجر کوچک» از آثار او در حوزه قصه‌های کودک و نوجوان است.»</p>
۲۵/۵	<p>۳ موضوع کتاب «خسی در میقات» است.</p> <p>(۱) مقاله‌نویسی (۲) تک‌نگاری (۳) ترجمه (۴) سفرنامه</p>
۵/۵	<p>۴ کتاب «ملاقات در شب آفتابی» اثر «علی مؤذنی» در کدام‌یک از حوزه‌های ادبیات جای می‌گیرد؟</p>
۳۵/۵	<p>۵ اولین نمایشنامه‌ای که همزمان با کتاب «یکی بود، یکی نبود» اثر «جمال‌زاده» نوشته شده است؛ چه نام دارد؟</p>
سبک‌شناسی (۲ نمره)	
۱	<p>۶ درستی و نادرستی عبارات‌های زیر را مشخص کنید.</p> <p>(۱) در نثر دوره انقلاب اسلامی، گرایش به برخی قالب‌ها مانند مانتو، قطعه ادبی و سفرنامه از رواج افتاد. درست ☐ نادرست ☐</p> <p>(۲) در نثر دوره بازگشت و پیداری، عبارات‌های وصفی دور و دراز و لفظ‌پرازی‌های بی‌جا در نامه‌ها و نوشته‌ها، افزایش آشکار می‌یابد. درست ☐ نادرست ☐</p> <p>(۳) ابهام در شعر معاصر پسندیده است و معنی‌گریزی از ویژگی‌های شعر این دوره است. درست ☐ نادرست ☐</p> <p>(۴) تفکر «اومانیسم» که در آثار قبل از انقلاب وجود داشت، گاهی در برخی از آثار بعد از انقلاب به گونه‌ای کمرنگ مشاهده می‌شود. درست ☐ نادرست ☐</p>
۲۵/۵	<p>۷ کاربرد واژه «خلید» در بیت زیر، در کدام سطح از سبک شعر دوره «بیداری» بررسی می‌شود؟</p> <p>«خلید خار درشتی به پای طفلای خرد به هم برآمد و از پویسه بازماند و گریست»</p>
۲۵/۵	<p>۸ هر یک از جمله‌های زیر، مربوط به کدام‌یک از ویژگی‌های (فکری - ادبی) است؟</p> <p>(۱) در نثر دوره معاصر، سبک‌های متفاوتی در داستان‌نویسی بر اساس «نام نویسنده» وجود دارد.</p> <p>(۲) تلفیق حماسه و عرفان را در هنر حماسی انقلاب می‌توان دید.</p> <p>(۳) شعر دوره انقلاب اسلامی بهره‌گیری کمتری از تمثیل دارد و شاعران به صراحت بیان روی آوردند.</p>
موسیقی شعر (۶ نمره)	
۵/۵	<p>۹ کدام‌یک از بیت‌های زیر، دو «برش آوایی» دارد؟</p> <p>(۱) شقایق این دل بیمار جز لقای تو نیست طیب جان خرابم کسی وزای تو نیست</p> <p>(۲) ای سسرو بلبلند قلمند دوست دوست ووه کسه شمایلت چسه نیکوست</p>
۵/۵	<p>۱۰ در بیت زیر، کدام‌یک از انواع «تغییر کمیت مصوت‌ها» دیده نمی‌شود؟</p> <p>«ز دو دیده خون فشام ز غمت شب چیدایی چه کنم که هست این‌ها گل باغ آشنایی»</p>
۲۵/۵	<p>۱۱ برای هر یک از بیت‌های زیر، یکی از وزن‌های داخل کمانک (همسان دولختی - همسان تک‌لختی - ناهمسان) را انتخاب کنید.</p> <p>(الف) تشوود فاش کسی آنچه میان من و توست تا اشارات نظر نام‌رسان من و توست</p> <p>(ب) ما سر خوشان مست دل از دست دادیم همراز هاشق و هم‌تفسن جام بادهایم</p> <p>(ج) ای صبح شب‌نشینان جاتم به طاقت آمد از بس که دیر ماندی چون شام روزه‌داران</p>
۵/۵	<p>۱۲ «وزن واژه» هر یک از مصراع‌های زیر را بنویسید.</p> <p>(الف) نسیم صبح را گفتم که با او جاتی داری (ب) با من بگو تا کیستی، مهربی بگو، ماهی بگو</p>
۵/۵	<p>۱۳ در رکن آخر مصراع «چو بشنوی سخن اهل دل، مگو که خطاست» کدام اختیار «وزنی» به کار رفته است؟</p>

- ۱۱ الف همسان تک‌بختی (۲/۲۵) / ب ناهمسان (۳/۲۵) / ج همسان دولختی (درس ۲) (۲/۲۵)
- ۱۲ الف مفاعیلن (۲/۲۵) / ب مستعملن (درس ۵) (۲/۲۵)
- ۱۳ هجای کشیده در پایان مصراع، تبدیل به هجای بلند می‌شود. (درس ۸) (۵/۲۵)
- ۱۴ گزینۀ «ا» (درس ۱۱) (۵/۲۵)
- ۱۵ سو ی من تا خ ت است (درس ۱۱) (۲/۲۵)
- ۱۶

الف) تقطع هجایی	ت	ب	ا	خ	ی	ن	خ	ز	ک	ا	ز	دل	خش	دار
ب) نشانه‌های هجایی	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
الف) تقطع هجایی	ک	ن	خ	م	خ	ز	ن	ک	ن	د	خ	ی	ن	د
ب) نشانه‌های هجایی	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-

- ۱) تقطیع هجایی (۲/۲۵) / نشانه‌های هجایی (۳/۲۵) / مفاعیلن فاعلین مفاعیلن فاعلین (فعولن) (۴/۲۵) / اختیار وزنی ابدال در کاربرد یک هجای بلند (خش) به جای دو هجای کوتاه (ب ک) در رکن پایانی (فعلن = فعلین) / اختیار وزنی تبدیل هجای کشیده پایان مصراع به یک هجای بلند. (کتاب‌مهر (درس ۸) (۵/۲۵)
- ۱۷ ۱) ابهام تناسب (درس ۹) (۲/۲۵) / ۲) حس آمیزی (درس ۱۲) (۲/۲۵) / ۳) تضمین (درس ۳) (۲/۲۵) / ۴) لف و نشر (درس ۶) (۲/۲۵) / ۵) مراعات‌نظیر (درس ۳) (۲/۲۵) / ۶) اسلوب معادله اضافه است
- ۱۸ مصراع اول به داستان گلستان شدن آتش بر حضرت ابراهیم (ع) اشاره دارد و مصراع دوم به عبور حضرت موسی (ع) از رود نیل (کتاب‌مهر (درس ۳) (۵/۲۵)
- ۱۹ «هزار» در معنی عدد هزار و در معنی دیگر آن با بلبل، باغ، نغمه و ترانه تناسب دارد. (درس ۹) (۵/۲۵)
- ۲۰ تضاد آوردن دو امر متضاد است بی آنکه متناقض هم باشند، اما متناقض نما، تضاد در یک امر است نه دو امر. (درس ۶) (۵/۲۵)
- ۲۱ الف) حسن تعلیل (درس ۱۲) (۲/۲۵) / ب) اسلوب معادله (درس ۲) (۲/۲۵) / ج) حس آمیزی (درس ۱۲) (۲/۲۵) / د) لف و نشر (درس ۴) (۲/۲۵)
- ۲۲ اغراق (درس ۹) (۵/۲۵)
- ۲۳ ۱) نگران (۲/۲۵) / ۲) نگاه کردن - دلجوایی (درس ۹) (۵/۲۵)
- ۲۴ تضاد (امروز و فردا)، اسلوب معادله، حس آمیزی (تلاخ بودن جمعه) (درس ۱۲) (۵/۲۵)
- ۲۵ گزینۀ «ا» (لف و نشر) (درس ۱۲) (۲/۲۵)
- ۲۶ حس آمیزی (درس ۱۲) (۲/۲۵)
- ۲۷ وطن پرستی، ستیز با نادانی، آزادی خواهی دردمندی و عشق او به میهن (درس ۱) (۵/۲۵)
- ۲۸ به دایبل موقعیت اجتماعی و انقلابی، توجه به مردم و استفاده از شعر برای آگاهسازی آنان (درس ۳) (۵/۲۵)
- ۲۹ ۱) افسانه (۲/۲۵) / ۲) ویژگی‌هایی مثل تغییر در آوردن جایگاه قافیه، نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعات ملموس، سیر آزاد تخیل، نزدیکی به ادبیات نمایشی، مصراع‌ها کوتاه و بلند هستند یا تعداد نشانه‌های هجایی و وزن واژه‌های یک مصراع با مصراع دیگر برابر نیست. (کتاب‌مهر (درس ۷ و ۱۱) (۵/۲۵)
- ۳۰ ۱) سووشون (۲/۲۵) / ۲) داستان زندگی زری و یوسف و اوضاع اجتماعی مردم فارس در خلال جنگ جهانی دوم (درس ۷) (۵/۲۵)
- ۳۱ ۱) مستزاد (۲/۲۵) / ۲) شعر نو (نیمایی) (درس ۱۲) (۲/۲۵)
- ۳۲ توصیف عظمت مقام شهیدان، ارزش‌های انقلابی و رخدادهای دفاع مقدس (کتاب‌مهر (درس ۱۲) (۵/۲۵)
- ۳۳ الف) پارامورس (درس ۵/۲۵) / ب) حس آمیزی (درس ۱۲ و ۱۳) (۵/۲۵)

- ۱۸ ۱) بیت «ب» پرستش به مستی است در کیش مهر / برون‌اند زین جرگه هشیارها (۲/۲۵) / ۲) مهر (۲/۲۵) / ۳) محبت (۲/۲۵) - خورشید (درس ۹) (۲/۲۵)
- ۱۹ ۱) مرتب (۲/۲۵) / ۲) نامرتب یا مشوش (درس ۶) (۲/۲۵)
- ۲۰ گزینۀ «ا» حس آمیزی (۵/۲۵) / گزینۀ «ه» هر دو متن، آمیختگی چند حس بر تأثیر و زیبایی کلام افزوده است. (۵/۲۵) (درس ۱۲)
- ۲۱ گزینۀ «ا»، اشک سحر زاید از لوح دل سیاهی / خرم کند چمن را باران صبحگاهی (درس ۱۲) (۲/۲۵)
- ۲۲ هریک از دو مصراع استقلال (نحوی و معنایی) دارند. یک مصراع (با مفهوم محسوس) در حکم مصداق و تأییدی برای مصراع دیگر (با مفهوم ذهنی) است. زیبایی آفرینی بر پایه شباهت است. (کتاب‌مهر (درس ۱۲) (۱/۲۵)
- ۲۳ ۱) تضاد (درس ۶) (۲/۲۵) / ۲) حسن تعلیل (درس ۱۲) (۲/۲۵) / ۳) اغراق (۲/۲۵) / ۴) ابهام (درس ۹) (۲/۲۵)
- ۲۴ خسیس بودن (خست یا بخل) (درس ۱۰) (۵/۲۵)
- ۲۵ نثر ساده است. بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه در آن به کار رفته است. نثر داستانی تحت تأثیر زبان گفتار و محاوره است. گویایی جملات و کاربرد افعال فراوان در متن دیده می‌شود. در این متن گونه‌های نثر فنی و مصنوع جایگاهی ندارند. (کتاب‌مهر (درس ۷) (ص ۱۲۵) (۲/۲۵)
- ۲۶ بی‌توجهی به مادیات، دعوت به اخلاقیات، استقبال از شهادت، فرهنگ ایثار، استکبارستیزی، دفاع از وطن، وفاداری به ارزش‌های دفاع مقدس (کتاب‌مهر (درس ۱۲) (۵/۲۵)
- ۲۷ ۱) ناظم‌الاسلام کرمانی (۲/۲۵) / ۲) مشروطه (۲/۲۵) / ۳) کاربرد واژه‌های ترکی در نثر فارسی (درس ۴) (۲/۲۵)
- ۲۸ ۱) مصراع‌ها کوتاه و بلند هستند یا وزن‌واژه‌های یک مصراع با مصراع دیگر برابر نیست یا نشانه‌های هجایی مصراع‌ها باهم متفاوت هستند یا تعداد هجاها برابر نیست یا مصراع‌ها یک یا چند هجا یا پایه بیشتر از مصراع دیگر دارد. / گزینۀ «ا» مستزاد (درس ۱۱) (۲/۲۵)
- ۲۹ ۱) خراسانی (۲/۲۵) / ۲) اجتماعی (۳/۲۵) / ۳) نمادین (درس ۷) (۲/۲۵) / ۴) مسجع (درس ۱) (۲/۲۵)

← **آزمون ۱۲ - شهریور ۱۴۰۱ (نوبت دوم)**

- ۱ ۱) ایده‌آل یا سه تالوی مریم (درس ۱) (۲/۲۵) / (کتاب‌مهر (درس ۲) اشرف‌الدین گیلانی یا نسیم شمال (درس ۱) (۲/۲۵)
- ۲ محمدرضا سرشار یا رضا رهگدر (درس ۷) (۵/۲۵)
- ۳ گزینۀ «ا»، سفرنامه (درس ۷) (۲/۲۵)
- ۴ دفاع مقدس (درس ۷) (۵/۲۵)
- ۵ جعفر خان از فرنگ برگشته (درس ۷) (۲/۲۵)
- ۶ ۱) نادرست: در نثر دوره انقلاب اسلامی، گرایش به برخی قالب‌ها مانند خاطره، قطعه ادبی و سفرنامه رواج پیدا کرد. (درس ۱۰) (۲/۲۵) / ۲) نادرست: نثر دوره بازگشت و بیماری به سمت سادگی و بی‌پیرایگی سوق پیدا می‌کند. (۲/۲۵) / ۳) درست (درس ۱۰) (۲/۲۵) / گزینۀ «ا» درست (درس ۱۰) (۲/۲۵)
- ۷ زبانی (درس ۴) (۲/۲۵)
- ۸ ۱) سطح ادبی (درس ۱۰) (۲/۲۵) / ۲) سطح فکری (درس ۱۰) (۲/۲۵) / ۳) سطح ادبی (درس ۱۰) (۲/۲۵)
- ۹ گزینۀ «ا» (درس ۲) (۵/۲۵)
- ۱۰ کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند (درس ۵) (۵/۲۵)